

Kathleen Leemans

Odisee

Contact: kathleen.leemans@odisee.be

De essentiële rol van het vak Nederlands in interdisciplinaire projecten. Zakelijk communiceren in een authentieke leeromgeving

1. Inleiding

Hoe kunnen we studenten in de professionele bacheloropleidingen betrekken bij geïntegreerd en authentiek taalvaardigheidsonderwijs? In boeiende, interdisciplinaire projecten leggen studenten vanaf het eerste jaar in de professionele bachelor ‘Bedrijfsmanagement’, reële contacten met de bedrijfswereld. Kennis van communicatievaardigheden en deze vlot in de praktijk kunnen toepassen, zijn bij die eerste contacten met de bedrijfswereld noodzakelijk. Studenten ontplooiën competenties, communicatieve vaardigheden en meervoudige geletterdheid.

Docenten werken vakoverschrijdend samen en erkennen de essentiële rol van het vak Nederlands in interdisciplinaire projecten. Het eindresultaat vertaalt zich in een beeldvormend of evaluerend rapport en in een presentatie. In de eerste bachelor beperkt de doelgroep zich tot de docenten; in de tweede bachelor presenteren de studenten het resultaat voor een panel van externen. De projecten zijn bijzonder relevant en slaan een brug tussen de hogeschool en het werkveld.

2. Interdisciplinaire projecten

In het eerste jaar van de professionele bacheloropleiding ‘Bedrijfsmanagement’ ontwikkelen studenten hun taalvaardigheid. Werkgevers verwachten een waaier aan taalvaardige competenties. De eerste taak van de taaldocent bestaat erin de studenten te overtuigen dat taal in elke bedrijfstak een sleutel tot succes is. Die overtuigingskracht putten we uit direct contact met de bedrijfswereld en uit authentiek taalvaardigheidsonderwijs.

Als taaldocent een taalrijke omgeving aanbieden, betekent dat we nauw aansluiten bij het werkveld en taalsimulaties aanvullen met authentieke opdrachten. Bovendien willen we het schrijfonderwijs niet langer geïsoleerd aanbieden, maar integreren in vak-

onderwijs. In het eerste semester van de eerste bachelor, volgen studenten het vak ‘Communicatievaardigheden’. *Communicatiewijzer* reikt theoretische achtergrondkennis aan om professionele communicatievaardigheden te ontwikkelen (Baert & De Witte 2010). Vanaf het tweede semester volgen projecten waarin we taal geïntegreerd aanbieden.

In de opleidingsonderdelen ‘Project Logistiek Management I’, ‘II’ en ‘III’ slagen we erin om studenten stapsgewijs op te leiden tot meervoudig geletterde beroepsbeoefenaars. We respecteren daarbij de didactische principes van Vygotsky’s pedagogische ‘zone van naaste ontwikkeling’. Taken moeten leerlingen uitdagen en moeten net iets boven hun vaardigheid van dat moment liggen. Dat wordt vaak aangeduid met ‘n+1’, de ‘zone van de naaste ontwikkeling’ (Lemmens 2014).

3. Project Logistiek Management I: Project Inkoop

In het eerste jaar van de professionele bachelor ‘Logistiek Management’ werken studenten individueel rond het ‘Project Inkoop’. De verworven theoretische kennis uit het eerste semester passen studenten meteen toe in het tweede semester. In een eerste authentieke praktijkervaring komt een scala aan communicatievaardigheden aan bod.

3.1. Authentiek taalvaardigheidsonderwijs

Studenten krijgen de kans om zakelijk te communiceren in een authentieke leeromgeving door het inkoopproces van een bedrijf te analyseren. In de eerste bachelor mag dat bedrijf zich binnen de vertrouwde omgeving van de student bevinden. In dit verkennende onderzoek leert de student gegevens te verzamelen door middel van bronnenonderzoek. Daarnaast ontwikkelen studenten diverse andere competenties: ‘planen’, ‘interviews afnemen’, ‘gegevens analyseren’, ‘processtroomdiagrammen opstellen’ en ‘informatie evalueren’. Zelfreflectie en zelfevaluatie spelen bij alle (taal)taken een centrale rol en worden besproken in schriftelijke reflectieverslagen en mondelinge feedbacksessies.

In dit taalrijk project stimuleren docenten meervoudige geletterdheid. De student ontplooit zijn professionele communicatievaardigheden in een authentieke omgeving. De taaltaken zijn erg divers: ‘telefoneren’, ‘mailen’, ‘interviewen’, ‘rapporteren’, ‘reviseren’ en ‘reflecteren’ over het proces en het product. De student geeft zijn kerncompetenties als startende beroepsbeoefenaar stilaan vorm. *Tekstvaardig*, tekstgids (Baert & De Witte 2010) en werkboek, dienen als leidraad om communicatievaardigheden in de praktijk om te zetten en om het beeldvormende en evaluerende rapport vorm te geven. Studenten respecteren vormelijke criteria, de huisstijl van de hogeschool en professio-

nele conventies. Ten slotte presenteert en verdedigt elke student zijn rapport in een *elevator pitch*.

3.2. Interdisciplinaire samenwerking tussen vakdocenten en docent Nederlands

Gedurende het proces ondersteunen de vakdocent en taaldocent de studenten om het onderzoek en de verslaggeving op een geijkte manier uit te voeren. De vakdocent geeft workshops over Gantt-schema's en de taaldocent voorziet workshops over 'communiceren', 'interviewtechnieken', 'rapporteren' en 'reflecteren'. Na elke stap in het proces voorzien we relevante feedbacksessies. Tijdens die feedbacksessies werken de vak- en taaldocent nauw samen. Door een goede wisselwerking en gegevensstroom bewaken de docenten de vooruitgang van de student.

3.3. Evaluatie

Bij de evaluatie houden we rekening met zowel het proces als met het product. Proces- en productgeoriënteerde schrijfondersteuning blijkt een succesfactor te zijn. 50% van de punten wordt gegeven door de lector 'Logistiek' en 50% van de punten door de lector 'Communicatievaardigheden'. De lector 'Communicatievaardigheden' is bovendien "de motivator en stimulator van het taalleerproces dat de studenten doorlopen" (Warrenaar 2012).

4. Project Logistiek Management II: een authentieke casus

Wanneer de studenten in de tweede professionele bachelor starten met 'Project Logistiek Management II', zijn ze inmiddels vertrouwd met de tekstsoort van het rapport en de werkwijze tijdens workshops en feedbackmomenten. Docenten zetten de leerlijn van het taalontwikkellend lesgeven verder. Uit de resultaten van studenten blijkt dat hun professionele communicatievaardigheden al deels verfijnd zijn. In het tweede jaar wordt de casus stilaan complexer. Het bedrijf bevindt zich niet meer binnen het vertrouwde netwerk en de resultaten dienen niet louter voor de docenten, maar voor een panel van professionele externen.

4.1. Interdisciplinaire samenwerking met externe opdrachtgever

In het tweede jaar van de professionele bacheloropleiding werken twee vakdocenten en een taaldocent intensief samen om een professioneel resultaat te bewerkstelligen. Alle docenten zijn betrokken bij het proces: van instructie tot eindproduct (Antink & 't Hart 2013). De docenten verzorgen de contacten met de opdrachtgever; in dit geval:

de Haven van Gent. De rol van de externe opdrachtgever biedt studenten een authentieke stimulans om correct te communiceren. In de opleiding ‘Logistiek Management’ is de Haven van Gent bovendien het bedrijf bij uitstek om mee samen te werken. De Haven van Gent biedt elk jaar een relevante onderzoeksvraag aan en deze werkwijze waarborgt de waardevolle authenticiteit van de taaltaken.

4.2. Authentiek taalvaardigheidsonderwijs

De zone van de naaste ontwikkeling is ook in deze casus van toepassing. De moeilijkheidsgraad van de projecten bouwen we stapsgewijs op. De studenten werken in teams aan hun casus en presenteren het eindresultaat voor een panel van externen. De teams bestaan uit vier studenten en dit groepsproces vraagt een andere aanpak. Studenten bekwamen zich in ‘vergaderen’, ‘notuleren’, ‘collaboratief schrijven’, ‘peerfeedback geven’ en ‘presenteren’. Ze bewaken hun vooruitgang en samenwerking in een logboek. Net als in de eerste bachelor, wordt benadrukt dat het schrijven in verschillende terugkerende stadia gebeurt (Kerkhofs & Peters 2012). Tijdens de feedbacksessies krijgen studenten feedback op de teksten die ze hebben voorbereid en ingeleverd, zowel van de taaldocent als van de medestudenten (Alladin & Kelter 2007).

Voor deze integrale opdracht werken studenten zelfstandig en probleemoplossend, waarbij ze hun achtergrondkennis op een professionele en projectmatige wijze inzetten. Verschillende authentieke taaltaken komen aan bod: ‘contacten verzorgen’, ‘uitnodigingen schrijven’, ‘teksten voor nieuwsbrieven schrijven’, ‘de finale presentatie’ en ‘een netwerkmoment verzorgen’ en ten slotte ‘een panelgesprek voeren’.

4.3. Resultaat

Een bijzonder geslaagde en relevante taaltaak bleek het panelgesprek te zijn. Verschillende professionals uit de Haven van Gent, het lectorenteam en de douane waren aanwezig om de finale presentatie bij te wonen. Het panelgesprek bleek een vruchtbare kruisbestuiving te zijn tussen studenten en (toekomstige) werkgevers. Nieuwe inzichten en ideeën werden uitgewisseld. De finale presentatie werd afgesloten met een informeel en succesvol netwerkmoment.

5. Slot

De rol van de student als communicator wordt in deze projecten voldoende gevoed en ontwikkeld, ter voorbereiding van de naschoolse carrière (Lievens 2013). Stap voor stap voeren studenten authentieke taaltaken uit waar professionals in het werkveld dagelijks mee geconfronteerd worden. Gaandeweg vergroten studenten het inzicht in

hun eigen taalvaardigheid, die stilaan deel uitmaakt van hun profiel als toekomstige werknemer. De essentiële rol van het vak Nederlands in interdisciplinaire projecten slaat de brug tussen taalgericht vakonderwijs en communicatievaardigheden die verwacht worden in de bedrijfswereld. Tijdens de presentatie gaan we dieper in op interdisciplinaire projecten in professionele bacheloropleidingen. De inspirerende praktijkvoorbeelden kunnen vertaald worden naar andere onderwijsdisciplines.

Referenties

- Alladin, E. & J. Kelter (2007). “Feedback als motor tot schriftelijke taalontwikkeling”. In: A. van Gelderen (red.). *Eenentwintigste conferentie Het Schoolvak Nederlands*. Gent: Academia Press, p. 72-75.
- Antink, H.G. & P. ‘t Hart (2013). “Taalontwikkend onderwijs in het hbo. Een voorbeeld van zelfregie”. In: A. Mottart & S. Vanhooren (red.) (2013). *Zevenentwintigste conferentie Het Schoolvak Nederlands*. Gent: Academia Press, p. 176-182.
- Baert, M. & A. De Witte (2010). *Communicatiewijzer*. Wommelgem: Uitgeverij Van In.
- Baert, M. & A. De Witte (2010). *Tekstvaardig tekstgids*. Wommelgem: Uitgeverij Van In.
- Baert, M. & A. De Witte (2006). *Tekstvaardig werkboek*. Wommelgem: Uitgeverij Van In.
- Kerkhofs, G., E. Peters & T. Van Houtven (2012). “Taalontwikkend lesgeven in een academische opleiding: een intensieve en effectieve samenwerking tussen vak- en taaldocenten”. In: A. Mottart & S. Vanhooren (red.) (2012). *Zesentwintigste conferentie Het Schoolvak Nederlands*. Gent: Academia Press, p. 82-87.
- Lemmens, M. (2014). “Van oefenen naar toepassen. Een kijk op taken door de ogen van een takenmaker”. In: *Levende Talen Magazine*, jg. 101, nr. 5, p. 18-21.
- Lievens, J. (2013). “Een routeplanner voor 21ste-eeuwse communicatie. Meervoudige geletterdheid in de praktijk gebracht”. In: A. Mottart & S. Vanhooren (red.) (2013). *Zevenentwintigste conferentie Het Schoolvak Nederlands*. Gent: Academia Press, p. 155-159.
- Warrenaar, P.M.H. (2012). “De taalontwikkeling in het curriculum van Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD); de module ‘Rapportage’ als voorbeeld”. In: A. Mottart & S. Vanhooren (red.) (2012). *Zesentwintigste conferentie Het Schoolvak Nederlands*. Gent: Academia Press, p. 95-102.